

Хто правду чинить - іде до світла

Іван 3, 21

МЕТА

ЧАСОПИС ЛЬВІВСЬКОЇ АРХІЄПАРХІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ

• СІЧЕНЬ • 2005 РОКУ БОЖОГО ЧИСЛО • 11\ 166 •

2 стор.
Звернення керівників християнських Церков України
Інформаційна мозаїка.

3 стор.
Українська революція — Божий палець.
Передріздвяне розмаїття.

4 стор.
Катихизмові правди
Чи існувала друга крипта?
Крик душі

5 стор.
Вітаємо ювілярів!
У ніч перед Різдвом (оповідання).
Кілька питань про Свідків Єгови.

РІЗДВЯНЕ ПРИВІТАННЯ

Блаженнішого Любомира

Дорогі у Христі!

Христове Різдво – великий празник божественної самопожертви, миру та надії. У перспективі цього празника ми подумки повертаємося до вифлеємської яскині, в якій народився наш Спаситель, та до ясел, в яких Він лежав. Ми згадуємо також Його земне життя: як Він виростав, працював та виступав як Учитель, щоби нам, людям, пояснити про Небесного Отця, Пресвяту Трійцю, Божу Любов до людини, про сам великий факт, що Бог в особі свого воплощеного єдиного Сина присутній між людьми.

Для нас, людей, є великим таїнством те, чому Ісус Христос воплотився, чому Друга Особа Пресвятої Трійці прийняла людську природу, не переставши бути Богом. Ми можемо тільки здогадуватися, спираючись на Боже Об'явлення і священні книги, що Господь Бог зробив це з любові до людини. Своїм приходом на землю Він наблизився до нас, виявив нам свою любов. Господь показав, що людина як твір Божий, хоча є цілковито залежною від Нього, все ж таки варта в Його очах на те, щоб її любити, – що людина має велику цінність.

Багатьох з нас може здивувати думка, як це людина, яка є тільки сотворінням, в Божих очах настільки цінна, що Господь приходить до нас, приймає людську природу з усіма її обдаруваннями та немочами, тільки що без гріха. Крім того, Він, як ми, народжується, виростає, ходить до школи, працює... Усі ці події, на перший погляд, абстрактні і далекі, актуальні лише у різдвяний час. Та, насправді, вони є підґрунтям нашого життя, важливими для розуміння самих себе. Господь допоміг зрозуміти, ким ми, по суті, є, – ким ми є в Божих очах та яка наша гідність.

Події минулих місяців, коли сотні тисяч людей по всій Україні на знак протесту проти фальсифікації виборів, проти неправди, яка стала знаком приниження нашої гідності, вийшли на вулиці своїх міст, засвідчують, що наш народ зрозумів, ким він є в очах Божих, ким він має бути в очах світової спільноти. Ми, на думку багатьох, встали з колін, і з населення, яке проживає на території України, переросли у зрілу націю.

Тому сьогодні, у цей святковий час, хочу закликати Вас від усього серця подякувати новонародженому Дитятку за цей величний дар, який, як видається, ми ще належно не оцінили. Мабуть, тому, що все відбувалося не зовсім так, як ми собі уявляли і як формулювали у своїх молитвах, бо цілком можливо, що, промовляючи свою молитву, ми забували про те, що найкращий для нас розвиток подій є той, який відповідає Божій волі.

Ми занадто мало над цим задумуємося і живемо, звертаючи свій погляд лише на земні речі. А ціле наше життя набирає цілком іншого характеру, коли ми усвідомлюємо собі, що та правда, яка постає перед нашими очима в різдвяний час, є підставою для щоденного життя кожної людини зокрема і людської спільноти взагалі. Вона допомагає зрозуміти і вартість ближніх, які є такими самими, як ми, Богом створеними і Богом любленими.

З нагоди цього різдвяних свят ще раз пропоную глибоко замислитися над ставленням Бога до нас, бо в Ньому є джерело світла й сили, надія на краще майбутнє, як щось, що можна справді здійснити. Обіймаючи усіх Вас у новонародженому Ісусі Христі, бажаю, щоб вифлеємське світло здодало темряву, щоб осяяло всіх людей, створених за образом їхнього Творця.

Христос рождається!

Любі друзі! За Божою волею ми сьогодні знову з радістю промовляємо сокровенні слова різдвяного привіту — «Христос Родиться!» і тим самим доповнюємо торжество цілої Вселенної, що днес святкує Христове Різдво. Вельми хочеться долучитися до небесного ангельського хору і щирою колядою разом з ним співати Новонародженому Божому Дитяткові: «Слава во вишніх Богу...». Та насамперед звернімо сьогодні наші погляди до холодної вифлеємської яскині і запропонуймо маленькому Ісусові тепло наших сердець, замість бидляти зігріймо Його диханням наших молитов, замість твердого сіна постелімо Йому добрими ділами нашого життя, разом із мудрецами принесімо Йому в дар наше смирення, покаяння і побожне життя. Тоді з вірою приступімо до Непроступного і просімо Його словами колядки: «Благослови нас, Дитятко Боже, дари нас нині любов'ю...», пам'ятаючи, що лише у Господі наше щастя, наш добробут, наше життя і наше спасіння.

Щастя Вам, добра, злагоди, радості, миру, обильних Божих щедрот, а також веселих і щасливих свят Різдва Христового бажають працівники газети «Мета».

+ЛЮБОМИР

ОФІЦІЙНО

УКРАЇНСЬКА ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКА ЦЕРКВА
КУРІЯ ЛЬВІВСЬКОЇ АРХІЄПАРХІЇ
Львів, 29 грудня 2004 року Вих. ЛВ 04/907

Всесвітлішим, всесеснішим отцям,
вірним УГКЦ Львівської Архiepархії

Слава Ісусу Христу!

Всесвітліші, всесесніші отці, дорогі у Христі брати і сестри, бажаємо повідомити Вам про фактичний стан у судовому процесі над свящ. Василем Ковпаком.

Після отримання і обговорення звернень сторони Відповідача і Промотора Справедливості Львівської Архiepархії, Трибунал Першої Інстанції вирішив, що вирок, виданий цим Трибуналом 01 червня 2004 р. у справі свящ. Василя Ковпака повинен бути відкликаний через недотримання всіх канонічних вимог у церковному карному процесі.

З огляду на це Трибунал відкликав вирок, але з 29 жовтня 2004 р процес Першої Інстанції продовжується. Це повідомлення є рішенням щодо внутрішньої діяльності Трибуналу і не стосується розпоряджень і декретів виданих місцевим ієрархом, тому попередні декрети про заборону священнодіяння свящ. В. Ковпаку залишаються в силі. Це означає, що висновки цього процесу ще не зроблені і вирок ще не винесений.

Ласкаво закликаємо духовенство і вірних молитись за єдність святої Католицької Церкви!

Благословення Господнє на Вас!

+ Ігор
Єпископ-Помічник Львівський
Протосинкел Львівської Архiepархії

БЛАЖЕННІШИЙ ЛЮБОМИР У ПРЯМОМУ ЕФІРІ РАДІО «ЕРА»

21 грудня 2004 року Блаженніший Любомир Кардинал Гузар, Глава Української Греко-Католицької Церкви, взяв участь у прямому ефірі на радіо «Ера». Співрозмовником Глави нашої Церкви був заступник головного редактора п. Роман Коляда.

Діалог зосередився навколо сучасної політичної ситуації в Україні та ролі і місці Церкви у суспільних процесах. Передусім п. Роман попросив пояснити позицію Церкви лід час і напередодні виборів Президента України, яка, за словами журналіста, була найпринциповішою з точки зору чіткого опору наявності передвиборчої агітації в храмах УГКЦ. На це Блаженніший Любомир відповів, що Владика, члени Синоду УГКЦ, заохочували священників, щоб вони не надуживали свого духовного авторитету для політичної агітації. «Чому така наша позиція? — продовжив Предстоятель УГКЦ. — Церква не є покликана втручатися у суто політичні процеси. Нашим завданням є проповідувати Боже слово, проповідувати Божий Закон. Ми не можемо вказувати, що Богом дана є ця чи Інша особа. Це є тільки людина, конкретна фізична людина, яка має певні політичні погляди, але тут і границя

(Закінчення на стор. 3)

ЗВЕРНЕННЯ КЕРІВНИКІВ ХРИСТІЯНСЬКИХ ЦЕРКОВ УКРАЇНИ

ДО СПІВГРОМАДЯН НАПЕРЕДОДНІ ПОВТОРНОГО ГОЛОСУВАННЯ 26 ГРУДНЯ 2004 р.

Вельмишановні співвітчизники!
Дорогі браття і сестри!

Напередодні повторного голосування на виборах Президента України 26 грудня 2004 року ми, керівники християнських Церков України, вважаємо своїм пастирським і громадянським обов'язком викласти спільну позицію щодо цієї важливої події.

Всі ми стали свідками бурхливих суспільних подій, викликаних масштабною фальсифікацією народного волевиявлення. Церква не може і не повинна втручатися у політичні процеси, але події кінця листопада — початку грудня цього року вийшли далеко за рамки суто політичні. Ми переконані, що учасники масових акцій протесту були не виконавцями чиїхось технологічних розробок, а борцями за правду і за право обирати — і особисте, і своїх політичних опонентів. Для того, щоб у майбутньому українське суспільство більше не переживало таких гострих моментів протистояння, Церква закликає політиків і всіх співгромадян, незалежно від власних політичних поглядів, у своїх словах і діях завжди пам'ятати, що немає такої мети, яка б виправдовувала підтримку і свідоме поширення неправди, а реалізація якої могла б виправдати зневагу до прав і гідності опонентів.

Церкви схвально сприйняли справедливе рішення Верховного Суду України, який підтвердив, що результати голосування 21 листопада 2004 року були сфальсифіковані. У зв'язку з цим ми ще раз наголошуємо, що фальсифікація результатів виборів є не тільки важким за своїми наслідками злочином перед народом України, але також і гріхом перед Богом. Тому ми закликаємо всіх учасників виборчого процесу, а особливо членів виборчих комісій всіх рівнів, бути чесними перед Богом і народом, виконувати свої обов'язки по совісті і у відповідності до законів України.

Ми просимо тих, хто Богом і народом України наділений владними повноваженнями, не використовувати їх для незаконного впливу на результати виборів глави держави. Зловживання владою — гріх, і якщо хтось піддавався такій спокусі раніше — нехай знайде в собі сили виправитися і чесно виконує свої обов'язки.

Ми переконані в тому, що милість Божа, громадян-

ська свідомість, мудрість і виваженість нашого народу допомогли мирно розв'язати викликану небаченою фальсифікацією суспільну кризу. Разом з тим Церква закликає всіх пам'ятати, що ми — громадяни єдиної держави, а наші політичні переконання в жодному разі не повинні ставати приводом до застосування сили, розпалювання ворожнечі та ненависті до опонентів. Кожен має пам'ятати заповідь Спасителя — не робити іншим того, чого не бажаєш собі, кожен зобов'язаний бути на боці правди і відстоювати її. Разом з тим у боротьбі за правду необхідно пам'ятати слова Євангелія: «Не бувай переможений злом, а перемагай зло добром» (Рм. 12, 21).

Напередодні повторного голосування ми закликаємо всіх віруючих продовжувати молитися за справедливий перебіг і завершення виборчого процесу. Нагадуємо всім про необхідність у день голосування сумлінно виконати свій громадянський обов'язок. Чесне проведення голосування і встановлення правдивих результатів волевиявлення народу України повинні стати важливим кроком нашої держави на шляху демократичного розвитку. Нехай Всемиловичий Господь допоможе кожному з нас відкинути гріх і неправду та спільними зусиллями будувати життя нашої Батьківщини згідно із законами правди і справедливості. Закликаємо на всіх наших співгромадян Боже благословення.

Філарет, Патріарх Київський і всієї Руси-України
Любомир, Верховний Архiepіскоп УГКЦ
Михайло Паночко, Єпископ Церкви християн віри
евангельської України
Григорій Комендант, Голова Всеукраїнського Союзу об'єднань євангельських християн-баптистів
Маркіян Трофим'як, заступник Голови Конференції Римсько-Католицьких єпископів України
Леонід Падун, Старший єпископ Української Християнської Євангельської Церкви
Франц Шумейко, Голова Братства незалежних церков і місій євангельських християн-баптистів України
В'ячеслав Горпинчук, єпископ Української Лютеранської Церкви

Бл. пам'яті
Владика Павло Василик
1926-2004

12 грудня 2004 року упокоївся в Бозі Правлячий Архiepірей Коломийсько-Чернівецької єпархії УГКЦ, Ісповідник віри, багатолітній в'язень московських таборів Преосвященний Владика Павло Василик. Прощання з покійним відбувалося у неділю і понеділок, 12-13 грудня 2004 року, в Катедральному соборі Воскресіння Христового в м. Івано-Франківську. Заупокійну Літургію служили Владика Софрон Мудрий, єпарх Івано-Франківський, і Владика Іриней Білик, єпарх Буцацький. Попрощатись із покійним прийшов і Владика Софрон Дмитерко — єпископ-емерит, добрий приятель

УПОКОЇВСЯ В БОЗІ ВЛАДИКА ПАВЛО ВАСИЛИК

і співбрат у єпископстві.

У вівторок, 14 грудня, тіло покійного було виставлено в соборі св. Архистратига Михаїла в м. Коломиї. Протягом дня було відслужено Заупокійні Божественні Літургії, у проміжках між якими, згідно із чином, священники різних єпархій УГКЦ читали текст Євангелій. О 17.00 Преосвященний Владика Володимир Війтишии, Єпископ-коад'ютор Коломийсько-Чернівецької єпархії, у співслужінні із численним духовенством розпочав Чин Архiepірейського похорону.

У середу, 15 грудня 2004 року, у церкві св. Архистратига Михаїла Блаженніший Любомир Кардинал Гузар, Глава УГКЦ, разом із Високопреосвященним Владикою Іваном Юрковичем, Апостольським Нунцієм в Україні, владиками Української Греко-Католицької Церкви, владиками Римо-Католицької Церкви в Україні, у співслужінні понад 250 священників відслужив Заупокійну Архiepірейську Божественну Літургію. Під час спільної молитви був і Владика Іван Бойчук — єпарх Коломийсько-Косівський УПЦ КП. Для прощання із покійним прийшли голова Івано-Франківської облдержадміністрації

Михайло Вишиванюк, голова Івано-Франківської обласної ради Василь Брус, представники районної і міської влади та інші достойники.

По закінченні Літургії до жалобної громади зі словами співчуття звернувся Апостольський Нунцій в Україні, який передав вислови пошани і визнання на адресу покійного від імені Святішого Отця Івана Павла II, Пали Римського. Відтак від імені Глави Української Православної Церкви Київського Патріархату Святішого Патріарха Філарета зі словами співчуття виступив Владика Іван Бойчук.

Після цього відбулося завершення Чину архiepірейського похорону, зокрема останнє цілування. По тому тіло покійного Владика Павла похоронною процесією було перенесено вулицями Коломиї до місця, де зводять новий катедральний храм Коломийсько-Чернівецької єпархії. Саме біля підніжжя храму, будівництво якого розпочав новопереставлений Владика, його тіло і знайшло вічний спочинок.

о. Ігор ЯЦІВ,
прес-секретар Глави УГКЦ

УГКЦ НЕ Є ЗАГРОЗОЮ ДЛЯ ІНШИХ ЦЕРКОВ УКРАЇНИ

16 грудня 2004 року Інформаційне агентство «Інтерфакс-Україна» оприлюднило інформацію під назвою «Глава Російської православної церкви Алексій II заявляє, що політична криза в Україні посилює утиски православних католиків на заході країни». У тексті публікації подано висловлювання Патріарха Алексія II, які безпосередньо стосуються Української Греко-Католицької Церкви.

Зокрема, йдеться про те, що православні віруючі у Західній Україні зазнають утисків за однією лише ознакою належності до Української Православної Церкви Московського Патріархату. На думку Глави РПЦ, політична криза в Україні посилює ці утиски. У відповідь на такі зви-

нувачення хочемо повідомити, що нам не відомий жоден факт, який би підтверджував сказане, — як і нема жодних підтверджень утисків вірних УПЦ МП з боку вірних УГКЦ, про які неодноразово заявляли раніше високі достойники Російської Православної Церкви.

Крім того, у повідомленні Інтерфейсу сказано, що «особливе занепокоєння предстоятеля Російської церкви викликають плани керівництва Української Греко-Католицької церкви створити патріархат з центром у Києві і розширити свій вплив на всю Україну, при тому, що більшість віруючих країни становлять православні». Твердження про перенесення Глави Церкви до столиці України та справа патріархату УГКЦ

справді відповідають дійсності. Але ці два моменти не задумані, щоб нести загрозу існуванню та вільному розвитку Української Православної Церкви Московського Патріархату чи інших Церков та релігійних організацій України. Істинною метою наших старань у справі патріархату та перенесення осідку Глави Церкви до Києва є тільки бажання більш ефективно і доступно надавати духовну опіку вірним нашої Церкви на території всієї держави. Право на це нам, як і всім традиційним Церквам та релігійним організаціям, гарантує Конституція України — основний закон нашої країни.

о. Ігор ЯЦІВ,
прес-секретар Глави УГКЦ

ОФІЦІЙНО

(закінчення, початок на стор. 2)

всього. Ми як Церква не можемо вживати церковного авторитету для таких цілей, бо це підіриває довіру суспільства до Церкви».

Відтак Блаженніший Любомир дав відповіді на запитання щодо того, чи були випадки звертання та намагання заангажувати когось із священників УГКЦ до політичної агітації перед виборами, про причини невнесення його у списки виборців та інші. Тоді п. Роман звернувся до теми сепаратизму і у світлі цього запропонував прокоментувати твердження про УГКЦ, як про носія національної ідеї, а також висловити свій погляд на ці процеси.

Глава УГКЦ наголосив, що потрібно розрізнити поняття «націоналізм», «шовінізм», «патріотизм»: «Шовінізм — це ненависть до других. Націоналізм — це слово, якому дуже часто, на жаль, надають майже те саме значення, як шовінізмові, і цим самим це слово знецінюють. Остаточно націоналізм є добрий сам в собі. Це ж є любов до своєї рідної країни, свого народу. Як довго не включас він будь-якої ненависті, виключення інших, тоді він є в повній мірі добрим... Я думаю, що для уникнення певних мовних труднощів ми повинні більше використовувати термін «християнський патріотизм».

Мене дуже турбує сьогоднішня ситуація в Україні. Багато говориться про сепаратизм, про схід, захід, північ, південь. Це є речі, обумовлені, на мою думку, історією. Такі різниці існують в кожному народі. Вони існують в Німеччині між прусами і баварцями. В Італії — між північними і південними італійцями. Це доволі природне. У нас є певні різниці між Сходом і Заходом, і цього заперечувати не потрібно, — хоча ті відмінності не є аж такими страшними і великими, щоб ми один одному не могли подивитися в очі, потиснути руку, привітати як рідного брата».

Після цього Предстоятель УГКЦ дав відповіді на запитання радіослухачів.

Діалог у прямому ефірі завершився відповіддю на запитання щодо того, що одного з кандидатів у президенти називають «православний президент». «Наскільки взагалі правомірне таке словосполучення і взагалі яке відношення воно має до політики і до православ'я?» — запитав п. Роман. «Дуже трудне питання. Бачите, кожна людина має якісь переконання, і я радію, що особа, особливо та, яка претендує на високу державну посаду, є людиною віруючою, то значить людиною, яка має моральні засади. Але конфесійна приналежність — це є, мені здається, його особистою справою. Адже якщо він себе представляє таким православним, як будемо почуватися ми — всі інші громадяни України, чи він буде нашим президентом? Чи він буде президентом для католиків, для протестантів, для євреїв, мусульман і для всіх інших? Мені здається, ми не повинні поєднувати політичних і релігійних понять, бо тоді постає певне замішання, яке ніяк не допомагає нам розв'язувати основні проблеми нашого суспільного, а тим більше політичного життя», — сказав на завершення Блаженніший Любомир.

о. Ігор ЯЦІВ, прес-секретар Глави УГКЦ

ВІДНОВЛЕННЯ КУЛЬТУ – СВІТЛА БІЛЬШАЄ

8 грудня за новим стилем святкуємо пам'ять св. Климента-Папи, який загинув у каменоломнях тодішньої Римської імперії біля Корсуна (Кримський півострів). Цей мученик своєю кров'ю освятив нашу Батьківщину задовго до офіційного введення нової релігії як державної князем Володимиром Великим. Проте навіть сьогодні цей святий 1-го ст., що є загально визнаний отцем Церкви, актуалізує велику екуменічну ідею у теперішньому стані українських церков.

Культ св. Климента-Папи утвердився на наших землях від перших, тобто ще навіть виразно історично незафіксованих, початків християнства. І слід зазначити, що довгий час, до витіснення культом св. Миколая, він тримався тут як найбільш поширений. Тож шкода, що попри тривалу пам'ять у церковному середовищі, цей святий як би досі не зайняв належної громадської позиції в новій Україні. Хоч варто відзначити, що з благословення, тепер уже покійного, митрополита Володимира (Стернюка) у Львові було засновано церковну громаду, що носить ім'я св. Климента-Папи.

Проте лише тепер названа гро-

мада нарешті здобула певні спіхи — храмова споруда на вулиці Генерала Чупринки № 70 у Львові, відома останнім поколінням львів'ян як управління МТМ, вже отримала повноправних володарів. Понад

Владика Ігор Возняк, зокрема, мовив: «Закликаю вас усіх бути носіями Божого світла. ... Чим більше буде світла у кожній особі, чим більше воно буде зростати і поширюватися у всіх разом, тим менше буде темряви. Це Господь Бог закликає нас, щоб випро-статися і не бути скорченими, щоб бути людьми вільними від на-силля». Радісно, що сьогодні — нарешті, після довгих років смиренних прохань і очікувань — громаді довелося почути молитву ієрарха на освячення храму та святкувати свій празник у храмі як господарям.

Наперед можна сказати, що засяяла нова зірка на нашому релігійному міському небозводі. Вона напевно об'єднає не лише парафіян великого житлового масиву, які досі були без налагодженої парафіяльної структури, але й студентську молодь, що приїхала до нашого міста на навчання та замешкує поблизу в чисельних гуртожитках. Отець Мирослав, церковна громада бачать потребу і виношують конкретні плани розгортання в колишніх монастирських приміщеннях праці соціально-культурного і харитативного центру.

Олег ДУДИЧ

вісім років довелося очікувати на звільнення сакральної споруди львівською дирекцією «Укртелекому» — долати наслідки тоталітарного переслідування Церкви доводиться дуже тривалий час.

На початку грудня, з нагоди храмового празника громада й духовний отець цієї парохії Мирослав Ших вітали гостей: єпископа-помічника Львівського УГКЦ Ігоря (Возняка), який прибув, щоб освятити повернений храм, Франківського декана м. Львова о. Богдана Чабана та друзів-священників із м. Бірки.

ПАМ'ЯТІ УКРАЇНСЬКИХ ПАТРІОТІВ

Поступово відкривається сумна історія лише нещодавно переданого у розпорядження громади храму св. Климента-Папи, що на вул. Чупринки. Приміщення саме цього храму в 40-х роках використовувались як катівні НКВС. Саме цей факт зобов'язує парохіян до особливого вшанування пам'яті мучеників.

Так 18 грудня у храмі було відслужено Божественну Літургію за упокій душ українських патріотів знищених в часи так званого «Розстріляного відродження». «...Ми ніколи не знайдемо місця, де поховані кості Миколи Зерова, Михайла Драй-Хмари, Леся Курбаса, Олексі Близька

чи братів Крушельницьких. Але їхня жертва змушує нас відповісти на основні запитання, які має поставити перед собою кожен», — такими словами промовляв до присутніх канцлер Львівської Архиепархії о. Михайло Димид. У богослужбових прошеннях згадувались також імена трьох жінок — героїнь Руху спротиву 40-50-х років, день загибелі яких випав на грудень місяць.

По закінченні богослужінь увазі присутніх було запропоновано книжку «Українська жінка у визвольній боротьбі 40-50-х рр.», котру упорядкувала п. Надія Мудра (вид-во «Світ»). На завершення короткої дискусії, що мала місце між учасниками молитви, адміністратор храму о. Мирослав Ших резюмував: «Всі вони несли світло, котрого нам тепер так бракує».

парафіянин Олег

НАС НЕ ПОДОЛАТИ!

Політики, політологи, журналісти по-різному оцінюють листопадові події 2004 року — від різко негативного («оранжевий шабаш»), «нашизм», що, очевидно, мало б асоціюватися з поняттям «фашизм») до децю поміркованішого, але зневажливо-зверхнього («вулиця», «так звана революція»), а фактично визнаного загалом в Україні та за її межами — помаранчева революція.

Зрозуміло, що перші два визначення належать тим, хто не добачив чи не хоче бачити всіх наявних характеристик, власне, класичної революції. Чи то призабули марксизм-ленінізм, чи то попросту поганенько вчилися, бо якраз вчення про революцію тут було розроблено досконало. Тому коротенько нагадаю: спочатку виникає революційна ситуація, головними ознаками якої є неможливість для пануючої верхівки зберегти в незмінному вигляді своє панування, небажання «низів» жити по-старому і насамкінець — підвищення активності мас. Революційна ситуація не завжди переростає у революцію. Революція (тобто докорінний переворот

президентства дотеперішній президент завдячує східній Україні, другий же — західній. Такий же сценарій розроблявся і на вибори 2004 року.

В історичні дні помаранчевої революції на повний голос прозвучала заява, що віднині українці — не населення, не натовп, не об'єкт, яким можна маніпулювати задля вигоди кількох кланів, а нація — повноправний суб'єкт власної історії.

Таким чином, нині, в жовтогарячих барвах листопадової революції, українці воскресли для нового життя. Недарма кажуть: для того, щоб сформувалася нація, потрібен ворог. Тим спонукаючим до чину ворогом в Україні стала її влада. Можливо, саме таку місію їй було призначено виконати, і вона її виконала. Відтак мусить відійти у минуле. Нарешті, в ці бурхливі дні було осмислено українську національну ідею — соборність, моральність, демократія.

Українська революція ввійде (правильніше сказати — вже ввійшла) в історію людства своєю незвичайною формою. На відміну від багатьох подій такого формату, коли масами опанову-

владні «гравці» президентських переговорів. Не враховано було одного-єдиного: у суспільному житті реально існують фактори і реально відбуваються процеси об'єктивного характеру, тобто незалежні від волі і бажань людей чи груп людей. Зрозуміло, що для політиків, вихованих у рамках атеїзму, ці речі неприйнятні. Мало того: навернення людей до Церкви стало для багатьох «гравців» сигналом для передвиборних спекуляцій (привселюдне дарування ікон церквам, відвідання Богослужень, навіть цитування Біблії), не знаючи і не усвідомлюючи, що таке лицемірство неприпустиме, що це — крок за крайню межу.

Зовнішнє (форма, характер подій) є, звичайно, виявом, невидимої, глибшої їх сутності. Без вагань можемо констатувати, що на початку третього тисячоліття цілому світові було продемонстровано велике чудо — Українську революцію. Адже за місяць до виборів багато з тих, хто поїхав до Києва і готовий був стояти на морозі, під снігом і дощем до перемоги, був якщо й не індиферентний, то все-таки далекий від політики, а тим більше — жертвості. І щось спонукало залишити теплі оселі, не побоятися продемонстрованої через засоби масової інформації бойової техніки, підтягнутої до столиці, припинити роботу, витратити власні кошти — і їхати поїздами, власними автомобілями, до-

яке ми всі відчули, це не хто інший, як Божа Сила, здатна перекреслити всі найхитромудріші плани, виснувані власними й чужими ворогами народу. Нами опікується Бог. Глибоке усвідомлення цього незаперечного факту має стати дороговказом для всіх, хто ще залишався в полоні атеїзму, хто ще сумнівався в реальності втручання Бога в життя кожної особи, життя суспільства. А відтак — і переглядом своїх поглядів, вчинків, ставлення до інших людей, адже наша любов до Бога матеріалізується саме в

у житті суспільства) можливий за умови — з одного боку — наявності еліти, яка могла б очолити боротьбу; з другого — здатність і готовність широких народних верств до рішучих масових дій. Поза сумнівом, Українська революція 2004 року має всі особливості революції.

Поштовхом, останньою краплею, яка переливається через край терпіння, зазвичай стає певна подія. В Україні таким фактом стали вибори Президента, радше — фальшування під час виборів, фальшування відверте, безсоромне, безпрецедентне за розмахом.

Характер революції визначається її завданнями і рушійними силами, які беруть у ній участь. Певні кола окреслюють Українську революцію насамперед як буржуазно-демократичну (зокрема, СПУ). Очевидно, така інтерпретація не враховує багатьох її аспектів. Передовсім на перший план виступили не соціальні проблеми (головний чинник чи не всіх відомих попередніх революцій у світі), аморальний. Саме в цьому й полягає особливість Української революції. Окрім того, вона носить виразний національний характер, національно-стверджуючий («я гордий(-а), що належу до українського народу») і потужно консолідаційний: стерлися виплекані чужими державами, а згодом підтримувані владними структурами вже в незалежній Україні регіональні відмінності. У всі попередні роки сміливо розігрувалася карта регіонів: першій каденції

вала ненависть, коли домінувало почуття помсти й розправи, супроводжуване кров'ю, сльозами і страхом (наприклад, 1917 рік у Росії), українська революція усміхнена, привітна, завітчана помаранчевою стрічкою, пісенна, молитовна. Вона, поза сумнівом, визначатиме подальшу політику України.

Сказане вище стосується і зовнішніх реалій, які здивували й зачарували світ, а головне — були цілком несподіваними для політологів, політичних панівних кіл як України, так і Росії. Адже ні економічне, ні політичне, ні інформаційне, ані культурне середовище, витворене владою, не сприяло консолідації нації чи формуванню громадянина держави. В подібних умовах не могла навіть іти мова про громадянське суспільство, спроможне захищати й відстоювати свої бодай елементарні права. Тому політтехнологи спокійно і впевнено розробляли чергову злочинну акцію дезінформації, нагнітання міжрегіональної ворожнечі, цинічного оббріхування невідомого можновладцем кандидата, врешті — замаху на його життя, і накінець — звичного для радянського аморального простору шахрайства й фальшування під час підрахунку голосів. Вони розуміли що ці вибори — якісно нові: вперше на політичній арені України появився лідер — представник від народу... Але народ іще не готовий рішуче обстоювати свої інтереси — в цьому були стовідсотково переконані

лаючи масу підготовлених виконавчими структурами перешкод. І щось змусило мешканців сіл, розташованих поблизу трас, що ведуть до Києва, виходити на світанку з домівок, аби розчистити сніг, забрати щити і рясно розкидані «їжаки». На те «Я» кожного українця хтось явно потужно впливав. Такий вплив безперечно, не міг передбачити жоден політтехнолог. Об'єктивне втручання,

стосунках з оточуючими, у ставленні до своєї землі, свого краю, свого народу.

Оксана САПЕЛЯК,
ст. науковий співробітник Інституту народознавства.
Фото Юрія ДОБУША

З ЙОРДАНСЬКИМ БЛАГОСЛОВЕННЯМ У КОЖНИЙ ДІМ

Під час Йорданського освячення води ми молимося, щоб Господь дав їй особливу чудесну силу, яка б діяла у нашому житті “на освячення душ і тіл, на лікування від терпіння, на освячення домів і на всяку особливу потребу”. Тому в день Богоявлення Господнього до церкви зазвичай приходять багато людей, які впродовж року рідко відвідують дім Божий. Вони покладають особливі надії на покращення свого життя саме через йорданську воду. Набирають її у великі дзбанки, приносять у свої домівки, але чуда, як правило, не стається і життя й надалі залишається турботливим і безраднішим.

А чи дійсно йорданська вода може зробити чудо? Звичайно, можна навести багато прикладів, коли люди зцілювалися, причащаючись святої води. Однак сьогодні я хочу говорити про інше чудо — не про тілесне оздоровлення, а

про зцілення всього нашого життя.

Тому, хто каже, що чудес не буває, може заперечити священик, який відвідує домівки з Йорданським благословенням. Священик дуже легко розпізнає тих людей, які постійно отримують від Бога зцілення. Не потрібно ні про що розпитувати, аби зрозуміти, що от у цій родині живуть справжні християни, тобто ті, які щодня ходять до церкви, часто сповідаються і причащаються тощо. Така родина справді освітлена Божою любов'ю та опікою. Це видно без слів. Так само дуже легко розпізнати людей, які живуть без шлюбу чи в якомусь іншому тяжкому грісі. Коли я запитував: “Чи ви маєте церковний шлюб?”, — то ще ніколи не помилюся у своїх здогадках — завжди виявлялось, що люди ці живуть на віру.

Важко пояснити, яким чином, але присутність Божої благодаті у родині

можна дуже легко побачити. Боже світло приваблює і притягує до такої родини, додає радісного настрою тому, хто відвідує цих людей. І навпаки — якась таємнича холодна й темна пуста віс від тих, що живуть у грісі.

Часто люди відмовляються прийняти священика, мотивуючи це тим, що не мають, мовляв, грошей чи ще не завершили ремонту. Було навіть так: “Вибачте, але у нас собака”. Мимоволі спадає на гадку притча Ісуса Христа про царський бенкет, на який запрошені відмовлялися прийти через різні життєві узаалежнення. У даному випадку різниця лише та, що тут уже сам Христос стукає у двері і приходиться до наших осель через читання Святого Євангелія, через проповідь священика, через краплини живої води.

Дивно й сумно також бачити, коли при читанні Євангелія батьки намагаються

слухати, а діти демонстративно виходять з кімнати. Хто винен у цьому — діти чи їхні батьки?

Та для тих, хто любить Бога, Йорданські свята — це час великої радості. Прихід священика з Йорданським благословенням у їхню оселю — це особлива зустріч з Божою благодаттю у повсякденному житті. Після такої зустрічі залишаються почуття очищення і миру, немовби після святої Сповіді.

Йорданське благословення є насамперед святом родини. Всі — і великі, і малі — раді вітати Божого посланця, священика, у своїх домівках, який разом з Йорданською водою приносить чудо Божого зцілення нашого життя.

о. Руслан ГРЕХ

НЕ ВТРАТЬМО ВІЧНЕ В СУЕТІ СУЕТ

Нещодавно почула по радіо виступ етнографа, що розповідав про цикл зимових свят та українські народні традиції, пов'язані з ними. Згодом в ефірі зав'язалася дискусія. Один львів'янин закликав менше уваги приділяти усіляким язичницьким звичаям і нашаруванням, які, на його думку, не мають нічого спільного з християнською суттю. Інший учасник дискусії обстоював тезу, що саме народні звичаї ще з дохристиянської доби найглибше відображають культуру й світогляд українського народу, а тому їх треба плекати, але, мовляв, у чистому вигляді, без християнських нашарувань. А ще один пан висловив переконання, що Різдво для багатьох українців — не більше, ніж нагода гарно відпочити і повеселитися, тому не треба “навантажувати народ” глибинною суттю цього свята.

“Чи ж є сенс у цій суперечці?” — подумалося мені. І у пам'яті зринув іайчарівніший, наймиліший спомин з дитинства: маленька хатина у селі, засипана снігом, бабуся клопочеться коло печі, готуючи 12 святвечірніх страв, дідусь урочисто вносить дідуха, а ми, малі, виглядаємо першу вечірню зорю... А потім — спільна молитва і Свята вечеря. І дзвіночки за вікном — то колядники несуть радісну звістку: “Радуйся, ой радуйся, земле! Син Божий народився!”

Минуть роки, перш ніж ми, подорослішавши, усвідомимо суть Різдва та глибину різдвяних звичаїв. Але вже тоді

у наших дитячих душах, які намагалися спотворити своїм атеїстичним вихованням радянська школа, поступово зароджувалося усвідомлення, що через благоговійну атмосферу, яка панувала в родині у Навечір'я Христового Різдва, через хвилююче очікування свята, цікаві обряди, колядки провіщалося народження маленького Ісуса — нашого Спасителя.

Ми — народ з давньою християнською традицією, яка справді увібрала в себе пласти багатой дохристиянської культури, однак вклала у неї християнські ідеали. І це чудово, що у нас є такі чарівні різдвяні української душі,

єдність і святість української родини, шанування пам'яті померлих тощо. І маємо берегти цю багату прадідівську спадщину й передавати її своїм дітям. Але, звичайно, не профанувати, не спотворювати прадавні звичаї, не забувати за зовнішніми обрядами про суть Христового Різдва. Бо приклад, коли, наприклад, по деяких селах люди вже бояться пускати до хати вертепників, побоюючись, що ті, добряче зігріті алкоголем, можуть так “пожартувати», що хоч плач. Та й несумлінних колядників не бракує: пробубонять скоромовкою кілька рядків із “Нова радість стала” й одразу ж наполегливо вимагають: “Дай-

те, дядьку, п'ятака!” Хіба такої різдвяної вістки чекають в оселях? Хіба така прослава потрібна ново-народженому Ісусові?

А саме приготування до Різдва — хіба має воно обмежуватися лише приготуванням щедрого застілля з неодмінною горілкою, як це часто у нас буває? Кілька років тому, переглядаючи американські серіали, я з сумом зауважувала, що для американців Різдво зазвичай обмежується запеченою індичкою, прикрашеними вітринами крамниць та подарунками — ото й усе розуміння і святкування Христового народження. А сьогодні ще з більшим сумом констатую, що вже і ми за передсвятковою метушню, закупамі, застіллями забуваємо у цій суєті суєт про радість небесну — народження правдивого Бога, нашого Спасителя. А новонароджене Дитятко чекає на нас у своїх убогих яслах...

Поклонімося же Різдву, як закликав нас у своїй різдвяній проповіді св. Григорій Богослов, віддаймо честь малому Вифлеємові, що знову привів нас до раю, станьмо на колінах перед яслами, через які ми оживилися Словом, йдімо зі зіркою, принесімо з мудрецьми дари, ликуймо з ангелами, оспівуймо з архангелами, щоб утворилося спільне торжество небесних і земних Сил!

Люба КІНДРАТОВИЧ

СВЯТИЙ ВЕЧІР У БЕРЕЗІ КАРТУЗЬКІЙ

Мій побратим визвольних змагань у Другій світовій війні розповів мені дуже цікаву, перекриту ним історію:

“На Поліссі, біля міста Кобрини є містечко Береза Картузька і там був організований концентраційний табір. Місцеве населення боялось говорити по-українськи і не

признавались, що вони українці. Боялись поляків. У самому Бересті був український банк із синьо-жовтим прапором і тризубом на рекламній дошці. Була там також 4-класна школа і “Просвіта”. Книжки для школи спроваджував зі Львова митрополит Андрей Шептицький і деякі сироти мали можливість на його поручення виїхати на

навчання до Львова.

19 листопада 1934 року до нашого помешкання прийшли дев'ять цивільних агентів та поліцейські в мундирах. Мені було тоді 19 років. Польська поліція мене арештувала і так ми з моїм братом попрощались зі світом на 11 місяців.

Після семи днів тортур на поліційній станиці в Бересті мене на ланцюжку довели до поїзда та привезли до Берези Картузької. Була морозна ніч, падав сніг. Коло брами молоді поліцаї били нас та провокували питаннями про те, скільки польських поліцаїв я вбив, лише для того, щоб була нагода до побиття. В самому таборі комендантові треба було рапортувати, що заарештований за N 250 (номер мав вибитий на плечах) явився по виклику. Там у таборі я зустрів ув'язнених Романа Шухевича (пізнішого генерала УПА Тараса Чупринку), Грицяя

(пізнішого полковника УПА), В. Яніва, доктора Горбового, братів Старухів, інженера Пастернака та інших.

Заарештованих українців-націоналістів було 480 чоловік. В одній камері утримували до 40 в'язнів. Кам'яну підлогу заливали водою, щоб ув'язнені не могли сідати або лягати. Ноги мліли і дуже боліли. Так дочекалися ми дня 6 січня 1935 року.

Це був Святий Вечір. Для нас цей день був днем важкої праці в сильну холоднечу. Страшенно докучав холод і голод. Та все те не могло перешкодити нам гідно зустріти Свят-Вечір та поколядувати “Бог Предвічний...”. Переночувавши, повставали рано о п'ятій годині, щоб відсвяткувати Різдво Христове. Після Святої Літургії, яку відслужив о. Йосиф Кладочний, ми знову були змушені йти до тяжкої роботи.

Святкове піднесення не могло полишити нас і ми дякували Дитятку — Ісусові, що мали змогу відсвяткувати Різдво Христове та прийняти Ісуса Христа у св. Тайнах до наших терплячих сердець.

Турканик ЛЬОНГІН, учасник бойових дій у Другій світовій війні

ПРОСИМО У БОГА ПРАВДИВОЇ ЛЮБОВІ

Якщо запитати пересічного зустрічного християнина чи любить він Бога, очевидно, що кожен відповідь ствердно, тобто, що він Бога любить. Але якщо запитати того ж таки зустрічного чи так само любить він свого сусіда, свого співробітника, свого суперника - відповідь буде вже дещо іншою, а можливо і цілком протилежною. Тож подивімся: чи правдивою є любов до Бога, якщо немає любові до ближнього? На це питання дає нам відповідь св. Іван Богослов, апостол і євангеліст: „Хто не любить брата свого, якого бачить, той не може любити Бога, Якого він не бачить” (1 Йо 4,20). Тому наша любов до Господа Бога повинна вимірюватись любов'ю до нашого ближнього.

Хто ж є нашим ближнім? Нашим ближнім є кожна людина, що є покликана Богом до життя. Часто ми вважаємо, що наші ближні поступають не так, як нам би цього хотілося, часто вони поступають нам наперекір, буває, іно вони роблять нам кривду, буває, що стають навіть нашими ворогами, але жодна із причин не дає нам права ближнього не любити, відкинути його. Любові мусимо вчитися від Ісуса Христа, Який навчає нас: „Любіть ворогів ваших і моліться за тих, що гонять вас; таким чином станете синами Отця вашого...” (Мт, 5, 44-45). Хтось може заперечити: а як можна ворога любити, якщо він не дається любити? Ворога любити - означає бажати йому спасіння, тобто, щоб Господь дав йому кращий розум зрозуміти свої помилки, щоб, покавшись, він здобув Боже прощення своїх гріхів і у вічності отримав у нагороду Царство Небесне. Маємо просити так, як просив Ісус Христос: „Отче, відпусти їм, не знають бо того, що роблять” (Лк 23,34).

Крім того, якщо на правду ми любимо наших ближніх, то мусимо бути для них зичливими. Зичливість, як відомо, є чеснотою, котра дуже тісно поєднується з добротою, що є одним із плодів Святого Духа. Що означає бути зичливим? Це означає, що ми не маємо права ближньому заздрити, маємо радіти з його здобутків, маємо бажати йому всіляких гараздів і при першій нагоді приходити йому на допомогу. Ясна річ, що безкорисливо. Що ж насправді можемо побачити у наших стосунках? Хоч багато хто з-поміж нас так само стверджує, що любить Господа Бога, водночас грішить гріхом заздрості, тобто зражується тим, що хтось має щось краще, більше, гарніше тощо. Чому так стається? Та з нашої малої віри. Ми, буває, не хочемо чи не можемо зрозуміти, що буквально те все що маємо ми, чи має наш ближній — це все нам так розділив Господь. А Йому, як відомо, краще знати чого ми вартуємо, чи що вийде нам на користь. З іншого боку, ми не можемо Богові вказувати, як Він має ділити Своє майно. Тому дякуймо Гослодеві за те, що маємо, бо дуже багато людей не мають навіть того, іно маємо ми. А якщо Господь зі Своєї ласки дійсно нагородив когось трошки більше, аніж нас, пам'ятаймо про Боже попередження: «Від усякого, кому дано багато, багато від нього й вимагатимуть; а кому повірено багато, від того більше зажадають» (Лк 12,48). Отож задумаймося, чи легко буде перед Божим лицем оправдатися? І чи не краще мати трохи менше?

А щодо гріха заздрості, то мусимо знати, що цей гріх несе в собі велику загрозу, бо він є одним із головних гріхів, а по-друге, він є гріхом проти Святого Духа. Ось що про такі гріхи говорить Сам Господь: „Всякому, хто скаже слово проти Сина Чоловічого, воно проститься йому; а тому, хто хулитиме Святого Духа, не проститься” (Лк 12,10). Тому уникаймо заздрості, а просимо у Бога правдивої любові до ближнього. Бо коли правдиво любимо ближнього, тоді і правдиво любимо Господа Бога. А доброю наукою для нас хай будуть слова св. ап. Павла: „Якби я говорив мовами людськими й ангельськими, але не мав би любові, я був би немов мідь бреньяча або кимвал звучний. Якби я мав дар пророцтва і відав усі тайни і все знання, і якби я мав уся віру, щоб і гори переставляти, яле не мав любові, я був би — ніщо. І якби я роздав бідним усе, що маю, та якби віддав моє тіло на спалення, яле не мав любові, то я не мав би жадної користі” (1 Кор 13,1-3).

о. Іван ГАЛІМУРКА

КАТЕХИЗМОВІ ПРАВДИ

о. Богдан ГНАТИСЬКО,
парох церкви Св. Юрія,
м. Яворів

«На початку сотворив Бог небо і землю» (Бут. 1, 1). Під небом ми розуміємо невидимий світ, який не піддається нашому розумінню. Цей укритий перед нами світ — світ духів. Мешканцями того світу є ангели, які не мають тіла, зате мають великий розум і сильну волю. Землю ж Господь заселив людьми. І як ангелів, так і людей Господь наділив свобідною волею.

Ангели й люди — істоти думачі, розумні і вільні, господарі своєї долі. Господь сотворив їх зі своєї любові, запропонував їм свою дружбу і захотів вчинити їх учасниками свого Божого життя. Вся цінність ангелів і людей в очах Божих — у їхній свободі, яку Господь шанує і не порушує. Господь хоче лиш, щоб його сотворіння віддавали Йому свою любов, бо де немає свободи, там немає любові.

Свобідна воля — це великий дар Божий. Але водночас — і велика небезпека для самих сотворінь, адже вони можуть нарадитися на непослух, на порушення Божих заповідей. Саме так і сталося: найдосконаліший із ангелів — Люцифер — надзвичайно загордився і збунтував частину ангелів на небі. Ось як розказує нам про це Святе Письмо: «Ти ж сказав у серці своєму; зйду я на небо, повище зір Божих поставлю престолу свого і сяду на горі зборів, на краю півночі. Піднімуся понад вершини хмар, зроблюсь, як Всевишній» (Іс. 14,13-14). «І повержено дракона великого, змія стародавнього, званого дияволом і сатаною, що зводить вселенну, повержено на землю, а з ним скинено його ангелів» (Одрк. 12, 9).

Ось так закінчилось випробування свобідної волі ангелів на небі. Не кращим чином скористалися свобідною волею і люди на землі. Змії-сатана, як про це розповідає книга Буття, запитує жінку: «Чи справді Господь Бог велів вам не їсти ні з якого дерева, що в саді?» Жінка відповіла змієві: «Нам дозволено їсти плоди з дерев, що в саді. Тільки плід з дерева, що посеред саду, Бог наказав нам: Не їжте його, ані доторкайтесь, а то помрете». І сказав змії до жінки: «Ні, напевно не помрете! Бо знає Бог, що коли скушаєте його, то відкриються у вас очі, і станете,

ПРАВДИ ВІРИ

(Продовження, початок у опередніх числах «Мети»)

як Бог, що знає добро і зло» (Бут. 3, 1-5). Людина захотіла стати, як Бог, і з'їла заборонений плід.

Та всезнаючий Бог передбачив таку поведінку людини і склав план її порятунку. Ось як говорить Бог до змія в раю: «Я покладу ворожечу між тобою і жінкою, і між твоїм потомством і її потомством. Воно розчавить тобі голову, а ти будеш намагатися ввіпястися йому в п'яту» (Бут. 3, 15). Так Господь пообіцяв порятунок людському роду.

Після упадку наших прародичів у раю людство потонуло в гріхах, в пристрастях гріховних. Воно втратило освячуючу Божу ласку, небо, надприродні Божі дари. Гріх і наслідки гріха множились і множились із роду в рід. Власними силами людство вже не могло спастися від вічної загибелі, від влади диявола. Надолужити ж Божий справедливості за гріхи людства, принести себе в жертву, як викуп, могла лише людина до-

нас, став одним із нас, відкрив нам, що Бог — це Отець наш. Ісус Христос вказав нам на небезпеку, яка загрожує нам, і вказує шлях до спасіння: «З того часу Ісус почав проповідувати й говорити: «Покайтесь, бо царство небесне близько» (Мт. 4, 17); «Хто повірить

ДРУГА БОЖА ОСОБА, СИН БОЖИЙ, СТАВСЯ ЧОЛОВІКОМ І ВМЕР НА ХРЕСТІ ЗАДЛЯ НАШОГО СПАСІННЯ

і охреститься, спасеться» (Мр. 16, 16). Христос приніс Сам Себе

в жертву Отцеві за наші гріхи. Він приніс цю жертву на Тайній Вечері: «І коли вони їли, Ісус узяв хліб, поблагословив, розломив і дав їм, кажучи: «Беріть, це Моє Тіло». Потім узяв чашу, воздав хвалу, дав їм, і пили з неї всі. І сказав їм: «Це — Моя Кров завіту, що проливається за багатьох» (Мр. 14, 22-25).

Христос звіщає Свою смерть. Христос уже в стані жертви: Він приніс Себе Богу і вже не може взяти її назад. Він прийняв смерть безповоротно. В Його серці жертвоприношення уже відбулося. Тепер Христос приносить Себе в жертву в цій кімнаті, а завтра це саме Він зробить і на хресті. Він одночасно і священник, який приносить жертву, і Жертва, яка приноситься. На хресті жертва відбулася один раз і назавжди. Але із віку в вік священники будуть продовжувати дійство Христа як Священника, що приносить жертву. Його священнодійство на Тайній Вечері буде продовжуватись на кожній Службі Божій по всій землі — аж до кінця віку.

Наслідком Христової жертви є релігійно-моральні блага, вислужені нам на хресті: відпущення гріхів, поновлення дружніх відносин між Богом і людьми, внутрішній СПО-

сконала, без гріха, без моральної плями. Але такої людини серед людства не було, бо всі були грішні. Не може ж раб викупити з неволі раба, адже сам — невільник.

Так цією особою стає друга Божя Особа Пресвятої Трійці — Син Божий, Ісус Христос. «Ось Агнець Божий, який світу гріх забирає» (Ів. 1, 29).

Весь текст Святого Письма — це Божий план спасіння людського роду. Особливість цього плану в тому, щоби врятувати людину від загибелі, але при цьому не порушити її свобідної волі.

Цей план Божий подібний до наступного. Якщо ми бачимо в лісі купину мурашок, яким загрожує загибель через повільно або вогонь, то маємо дві можливості для їх порятунку:

а) ми переносимо їх на безпечне місце без їхньої згоди, вживаючи насилля;

б) стаємось мурашкою, входимо в їхню колонію, попереджуємо про небезпеку і вказуємо спосіб порятунку від небезпеки, аби мурашки могли уникнути її по своїй волі.

Місію зі спасення людського роду, не порушуючи свобідної волі людини, виконав наш Спаситель Ісус Христос якнайкраще: Він стався чоловіком, жив серед

ЧИ ІСНУВАЛА ДРУГА КРИШТА?

На це запитання знайдено відповідь у звіті видатного українського археолога та історика д-ра Ярослава Івановича Пастернака про археологічні розкопки на території собору св. Юра літом 1933 року. Цей матеріал віднайдено у фондах Центрального Державного Історичного Архіву у м. Львові.

Найбільшим досягненням археолога було відкриття залишків фундаменту величавого Успенського Собору галицького князя Ярослава Осмомисла і його саркофага, під підлогою храму у Крилосі. Розкопки у Крилосі тривали з 1934 до 1949 року. Встановлення в Крилосі місця, де в давнину стояв Галич — столиця княжої України стало науковою сенсацією для всіх українців. Це відкриття мало не тільки всеукраїнське, але й світове значення, в тому числі й для історії археології.

Науковців, археологів, громадськість неодноразово привертала увага до історії будівництва величавого собору св. Юрія. Ще в часи Данила Галицького на Святоюрській горі існував печерний монастир. А вже близько 1270 р. галицький князь Лев побудував серед густого букового лісу для свого дядька Василья дерев'яну церкву на честь св. Георгія, тобто Юрія. Одинока історична пам'ятка, що залишилася від Княжих часів, — це дзвін із 1341 р., часів литовсько-руського князя Дмитра Любарта (р. народження 1340 - помер 1385р).

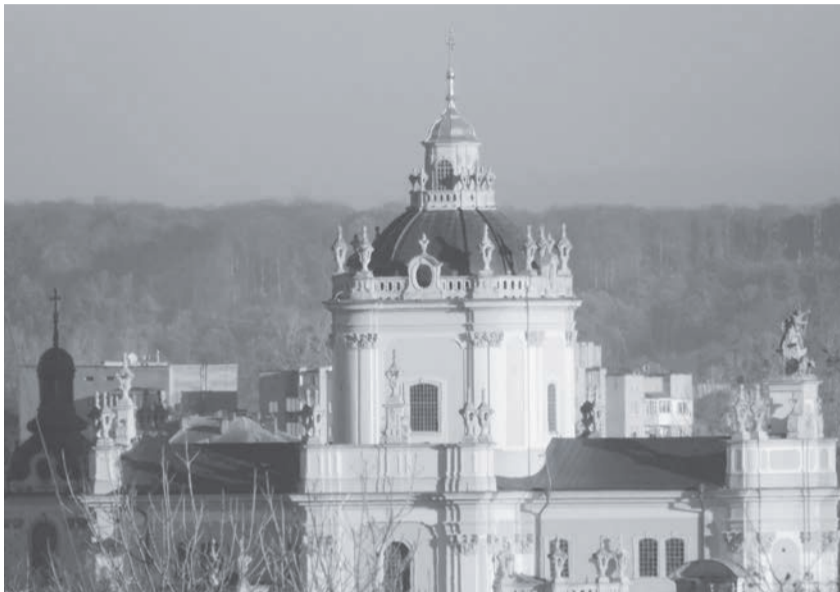
Перші археологічні дослідження, які Я. Пастернак провів у червні 1932 р. на території митрополічної катедри, не дали відповіді на поставлене тоді питання, чи під навою собору св. Юрія у Львові не було другого підземелля з невідомим до тих часів входом? Щоб відповісти на цю загадку, необхідно було всебічно перевірити терен всередині храму. Ця можливість трапилася під час кладки нової допілки у цілому храмі.

При тому можна було виконати максимальний план дослідів, а саме перекопати цілий терен всередині собору і кругом нього, одночасно не тільки пошукати за другим підземеллям, але й дослідити цілу історію будівництва храму на Святоюрській горі.

Нові археологічні розкопки розпочалися 31 червня 1933 р. зондуванням посеред притвору катедри. Після зняття перших плиток старої підлоги показалося, що вони лежать лиш на 3-4 см грубій верстві цементу, під котрою знаходився сипкий насип з глини, піску, кусків цегли та малярської заправки, тобто з будівельного румовища. В другому штиху показалися окремі людські кістки та дещо темніший, старший насип з кусками цегли, характерної для доби Ренесансу, жолобкованій по одній стороні.

У тому шарі, в глибині 35 см під підлогою, показався старий масивний мур. Після його цілковитого розкриття виявилось, що це головна абсида попередньої катедри, розібраної за часів митрополита Атанасія Шептицького в 1743 р.

для побудови нового храму. Ця абсида була обернена вівтарем до сходу, протилежно теперішній катедрі. Необхідно відмітити, що під кінець життя митрополит задумав побудувати нову катедру св. Юрія і на будівництво цього храму було зібрано 116 тис. злотих. Будівництво храму розпочате 1744 р. за проектом Б. Меретина, пізніше продовжував будівництво С. Фесінгер, а остаточне завершення будівництва собору здійснено за митрополита Лева Шептицького у

1764 році. Цей собор вважається найгарнішою пам'яткою України у стилі бароко у м. Львові.

Широкий плоский круг абсиди зарисовувався виразно поперек цілого притвору катедри, не зважаючи на те, що його зовнішня лицева частина не збереглася, була раніше вилупана, що видно було посередині луку. Ліворуч при стіні притвору (дивлячись від престолу) зарисовувався цілий план давньої пресвітерії у вигляді трьохскісного прямокутника, створеного до головної нави церкви, і з підставами двох ліпярів по обох боках цього вільного боку.

Внутрішній, рівний мур абсиди як рівночасно прилеглі до нього внутрішні стіни пресвітерії були зовсім не лицьовані, і тільки в деяких місцях на каміннях зустрічалися латки білого тинку, частіший прикриті заправою, якої вжили при муруванні цілого муру. Виходить, що каміння з кусками гладкого тинку походять із давнішої будівлі, які в часи мурування відкритої тепер абсиди розібрали вже на будівельний матеріал. Пресвітерія була віддалена від головної нави, як звичайно, царськими вратами, з яких залишилася лиш підмурівка обох частіш ліпярів при стінах. На одній з них зберігся із східного боку на висоті 10 см від землі кусок фрески ХУ-ХУІ ст. на білому вапні, яке було знов на грубій верстві заправки. Ширина цієї фрески 17 см., висота — 2 см. Це вказувало на те, що фреска, збережена на камені, була вжита як будівельний матеріал із давнішої будівлі.

Посередині головної абсиди знадвору була примурована до неї невідомого призначення мала прибудова у вигляді вузького прямокутника. Підвалини храму св. Юрія при вході були покладені з дуже грубої жолобкованій цегли, а посередині під самим порогом головної входу немає муру, а тільки цегляна кладка.

Досліджено також терен пресвітерії старої катедри часів княжої доби. Згідно переказів, першу

дерев'яну церкву спалив польський король Казимир у 1340 р., за іншими — Болеслав Хоробрий у 1350 р. На її місці було збудовано муровану церкву, що проіснувала до 1743 р. Над спаленою підлогою дерев'яного (першого) храму св. Юрія виразно видно було підлогу другого храму, що лежить безпосередньо на першій. Була це 25-ти см груба верства глини з рештками людських костей, виразно жовта від сильної домішки ліску, що своєю масою опиралася на скелю.

Досліджуючи рештки поховань в храмі і кругом нього, Я. Пастернак звернув увагу на те, що під деякими людськими черепами лежить цегла. З якою метою було це зробленого покійнику класти під голову цеглу? Своєрідна аналогія була ним відкрита під час археологічних розкопок в околицях м.

Белза і Крилоса біля Галича. Так, в районі м. Белза, в урочищі "Клементини" з часів княжої доби ним було досліджено великий цвинтар з чоловічими монахами похованнями, де один покійник мав під головою великий круглий камінь. Воно дало матеріальне підтвердження одній молитві на "сон грядущий" у Василіанському молитвослові, в якій говориться: "Як найдеш мені подушку, лиши її, а поклади мені камінь під голову, Христа ради".

Отже, археологічні розкопки в Белзі і Крилосі підтвердили цю істину, що раніше в давнину, деяким монахам-покійникам клали під голову камінь, а пізніше — цеглу. Як ж висновки можна, зробити із вищевикладеного дослідження? Попередня катедрa не мала підземної крипти, так як небіжчиків хоронили прямо в землю, під підлогою церкви, або кругом неї. Звідси і походить ця маса людських костей, що була під підлогою та підвалами мурів попередньої церкви.

Жодної підземної крипти під старою церквою не було, а нинішня, закладена з церквою у 1744 р. була вживана тільки до кінця 1785 року. За винятковим дозволом похоронили у ній ще кардинала, митрополита Сильвестра Сембратовича в 1898 р.

Звіт здано Львівській консисторії 12 грудня 1933 р. з власним підписом Ярослава Пастернака.

До звіту д-ра Я. Пастернака слід додати, що в крипті собору св. Юрія поховані митрополити УГКЦ Андрей Шептицький, Йосиф Сліпий, Володимир Стернюк, Мирослав Іван Любачівський, останки праху князя Ярослава Осмомисла.

Григорій КРУЧКЕВИЧ
доцент, кандидат історичних наук, кафедра історії і політології
Українського Державного Лісотехнічного Університету

ТІЛЬКИ ПОДАРУЙТЕ ЙОМУ ЖИТТЯ!

Якось у мене розпочалися болі внизу живота, і я подумала, що це апендицит. Та після низки обстежень лікарі сказали, що це або позаматкова вагітність, або киста яйника. Зрозуміло, що при позаматковій вагітності треба робити операцію з видалення плода із маткової труби.

Я прийшла в жах... Річ у тім, що я не визнаю абортів і не розумію жінок, котрі наважуються на таке. Бо вірю, що кожна людина виконує певний Божий задум.

Зараз я виховую синочка восьми місяців, але звістка про нормальну вагітність не була б для мене поганою звісткою, бо знаю, що у мене ніколи не буде небажаних дітей. Але звістка про позаматкову вагітність — це геть інше. Це означає, що мені прийдеться вбити своє дитя. Адже це нормальний повноцінний зародок, який росте і розвивається, просто не в тому місці, де б він мав бути. Це — жива душа, маленька людиночка, у генетичному коді якої закладена інформація про весь її подальший розвиток: зовнішність, характер, очі, волосся і т. д. Це може бути дівчинка, подібна на мене, або ще один синочок...

Лікарі говорять мені, що це не буде вбивством, оскільки дитя просто приречене на загибель. Але ж зараз воно ще живе і росте з кожним днем! Якщо мене не прооперують у разі підтвердження цього діагнозу, то це дитя буде рости до певного часу, а потім розірве маткову трубу і загине, а від кровотечі можу померти і я. Я не знаю, що робити... Мені дуже шкода цю дитинку, бо знаю, що саме такої більше вже не буде: навіть коли у сім'ї дев'ять дітей, всі вони різні, схожі між собою, але геть інші. І якщо в мені живе дитинка, то я знаю, що саме такої уже не буде... Ніколи. Можуть бути і будуть інші, як Бог дасть, але не ця.

Я дуже молю Бога, щоб це була киста, а не вагітність. Зараз чекаю на аналіз, який стовідсотково покаже, що це.

Діти — це найбільша радість, яку може мати жінка. Щастя материнства — це найбільше щастя у житті. Відчувати, як у тобі росте нове життя, нова людина, як вона рухається в твоїй утробі — це блаженство.

Після народження сина я не могла надивитись на нього. Це — найбільше диво. Адже не було нічого, а тепер є все: очі, вушка, носик, пальчики нігтики... І все це зробилося в мені. Я не могла зрозуміти, як це? Який Бог мудрий! Це ж як треба все продумати — до найменшої деталі, щоб із двох непомітних без мікроскопа клітин утворилась людина. Людським розумом це не досягнути.

Я кожен день дякую Богові за своє дитя. Мій син приносить мені велику радість. Однією своєю посмішкою він вмить здатен підняти настрій, перекреслити всі проблеми. Коли він спить, я дивлюсь на нього і не можу намілуватись. Він дуже схожий на чоловіка. Маленька татова копія, маленьке сонечко. Інколи зранку гляну у вікно — дощ, похмуро і геть нема настрою.

А прокинеться синок — і в хаті світить сонечко. Моє сонечко.

Жінки, не позбавляйте себе такого щастя! Вас ніхто і ніколи не буде любити так, як ваше дитя. Тільки подаруйте йому життя!

Катерина, 23 роки

У НІЧ ПЕРЕД РІЗДВОМ

Того року зима розручалася, розквітала, ніби вона в гостях у тітки своєї засніжила, заморозила усе, якби даючи зрозуміти, що отаборилася тут усерйоз і надовго. Відтак "клієнтів" у чергового по вокзалу капітана Гладія не бракувало. Раз-по-раз рипали двері й у поле його вірлиного зору потрапляла чергова жертва. Були це - "шнурки", як він їх охрестив, - переважно вокзальні волоцюги, бомжі, безпритульні діти, злодійкуваті випужанці, зальотні повії - мотлох, непотріб, людське каліччя, амебні, дифузорні представники людської раси з поземковим розвитком. Мав великий сумнів - чи й люди вони? Ті, кого чергові по вокзалу припроваджують у його кабінет, - щось посереднє між гімалайським "єтті" й безприблудним псом, а тому, постійно проводив їм тест на "людськість": Свиначий вилупку! - визвірився на старшого, інтелігентного з вигляду чоловіка, що другий день не покидав залу очікувань, - хто ж винен, що у тебе, одоробла така скотиняча мармиза?!

Після цих слів Гладій швиденько випростався, сподіваючись, що у відповідь полетить кулак, або ж саму жертву зведе від інфаркту. Але у відповідь почув таке, що перехопило йому подих і замалим сам не попрахав про "наглу поміч".

- Ніхто не винен, пане капітане, сама мармиза й винна...

Голос був м'який, сором'язливо-збентежений й доброзичливий, а ще й якийсь несподівано-довірливий, що Гладій застиг якби на нього вилили відро гіпсу й він перетворився у статую. І нараз стільки усього проплило по обличчі капітана, що тієї миті ані він сам, ані ніхто інший запам'ятати, чи зрозуміти був не в стані.

Останніми часами та нервова, внутрішня сверблячка не полишала Гладія ніколи. Тягло, ой як тягнуло його будити поснули, укрите людські струни, ті, що заховані якнайдалі; несподіваністю учинку й слова прикликати їх до життя... й тоді уважно дослухатись, як вони забринять. Підчікуючи на розв'язку очі заокруглювались темними лінзами й чекали... експлозії, вибуху нового, ще незвіданого прояву людського гніву.

- Аби розпалити людину до білого кольору, мов той кусник металу в горнилі, треба було докласти чимало зусиль. Капітан знав безліч проявів гніву, власна його фізіономія утримувала в пам'яті усі ті безглузді зударі, якими його нагороджували розлютовані, посатанілі люди. Вони - мирні бики на пасовиську Життя - нараз ні за що, ні, про що неждано-негадані отримували образу - удар, й тоді, оці квадратілі з дива. Засліплені, не тямлячись від лютості, кидались на кривдника. Бувало важко доводилось йому, коли не поспівали з допомогою чергові міліціонери. Зате відтоді, людина повністю була у його лабетах - напад на представника влади "при ісполненні". Смак крові у роті ніколи не зупиняв його - навпаки додавав до азарту.

Такою уже була його пристрасть. Моторошувате хоббі - спостерігати, збирати спалахи людського гніву. Гідна чоловіча розвага у довгі години чергувань.

Бували, щоправда, випадки, коли ображена людина стримувала себе, тамуючи палаючий гнів крижаною цівкою обережності, накопиченої людським досвідом, та по очах Гладій бачив, що серце у жертви люто тріпоче, прагнучи, відомсти за нанесену образу й не отримуючи її. Таких людей він ненавидів до нестерпності. Живцем би у землю закопував. А скільки уже було у його арсеналі нищівних, відточених до філігранності образ! І усе ж деякі люди увічливо відходили у бік, внутрішнім вогнем, випалюючи свої нервові клітини. Й таких випадків було багацько. Гладій був щуплий й цілком непоказний

чолов'яга, могутніми були лишень очі, й не зважаючи на те, експериментував він неустанно - не обмежувався лише тишею свого кабінету, а й на вулиці, посеред людської гамарні, кожен представник якої уважав себе поборником справедливості. До таких відносився з особливим презирством. Був переконаний, що кожна психічно нормальна людина має ненавидіти свого кривдника, що людська сутність не може не вибухати люттю у відповідь на завданий біль. Й він прагнув бачити цю оголену злобу, відчувачи, що в цьому кипінні може виступити страхітливе, підсвідоме, що заховане у бездонних глибинах душі. Завважити це уважав для себе неабиякою знахідкою. Як археологу - знайти кістки доісторичної істоти, вирвавши з нашарувань віків, яка згідно його гіпотези, обов'язково мала б існувати.

Так він й жив капітан Гладкий. Підопічні уважали його "психом і самодуром", та дехто з нечисленних приятелів уважали його хворобливі прагнення екстравагантними, грою чи манірністю. Але це була насправді фізіологічна, внутрішня потреба, яку відчував фізично, як відчуває голодний потути голоду. Релігію сприймав лиш як теорію, як прикладне мистецтво чи добропристойну драматичну гру у справедливості. Й жодного разу у час шаманських експериментів не спостерігав байдужості до образ. Люди, із якими він затівав свої грища, або ж намагались побити його, або ж журливо відходили, але в очах і серцях своїх несли погано укриту ненависть.

Зараз же, не зважаючи на усі домагання, його концепція терпіла крах. У людини, яку він тільки-но образив, як не старався, кількоро спроб не робив, не міг спостерегти й краплини гніву. Капітан аж іскрився з люті, рятівною була думка, що дядько хіба трохи оглух, він й викрикнув фальцетом:

- Свиначий вилупку, скотиняча мармиза! Ушиваєшся по вокзалу, а твоя баба у той час стелиться під кожного...

Зачепив найуразливіше місце - чоловічу гідність. Тепер його очі проникливими нічними совами видивлялись в обличчя цієї смердючої інтелігентської наволочі, яку б він віддухопелив зараз із найбільшим задоволенням, але старий у жоден спосіб не реагував на його образи. З глибин "капітанського болота" видобувались сопушні отруйні випари. Обличчя вкрилось первісною каламуттю, жили на скронях і шиї набрякли від бажання тут же, на місці, задушити вилупка.

Що ж, і мармизи бувають свинячими й жінки поганими... Що його впадеш?

Справа була навіть не у мовлених старим словах, Гладій попросту зрозумів, що у тій людині немає тієї зеленої ладлини гніву, що завше знаходить собі місце у закутинах наших душ. Відчув, що звитяжений. Уперше в житті... й у повній своїй безпорадності запропонував: - Давай, батько, вип'ємо, Різдво ж бо нині...

- Я не п'ю. Раніше вживав того трунку немірено...

Гладій дрібними ковтками пив горілку, дослухуючись незвичній тиші, що запанувала нараз на гамірливому вокзалі, яка завше запановує перед великою подією, чи катаклізмом.

- То ти на мене цілком й не сердися? Але чому, батьку? - Запитав із почуттям визивності.

Старий мовчав.

- Що у тебе за серце, цікаво, - не вгавав капітан.

- Немає у мене серця. Я, знаєш, сина два дні як захоронив. Він його й забрав із собою. Тепер житиму без серця, з однією душею... І світло-сірі очі старого застигли на капітановому обличчі.

Юрій КИРИК

ВІТАЄМО ЮВІЛЯРІВ! У січні святкують ювілеї:

10-річчя священства - о. Михайло Гарват (29. 01)

50-річчя уродин - о. Роман Піта (06. 01)

40-річчя уродин - о. Орест Мокрик (05. 01)

40-річчя уродин - о. Степан Глушак (05. 01)

40-річчя уродин - о. Павло Менделю (14. 01)

30-річчя уродин - о. Степан Жук (09. 01)

30-річчя уродин - о. Василь Янів (10. 01)

30-річчя уродин - о. Іван Любінський (19. 01)

(продовження, початок
у попередніх числах «Мети»)

48. Чи можна припустити, що хліб і вино, котрі вживають свідки Єгови є освяченими?

Це є абсолютно неможливим хоча б з тієї причини, що свідки Єгови не визнають священства. Лише правдиво висвячений священник може приносити безкровну жертву, котра приноситься в часі Божественної Літургії.

49. А як свідки Єгови відносяться до священників?

Свідки Єгови стверджують, що священство засноване дияволом. А Папа Римський, за їхніми словами, є бестією з книги Одкровення св. Івана Богослова. Проте, уважно читаючи Святе Письмо, ми неодноразово переконуємось, що священство встановив сам Господь Бог. І не просто встановив — воно є вічне: «І підпорежеш їх поясами Арона та синів його, і обгорнеш їм голови завоями, і буде їм священство установою вічною» (Вих. 29,9)

50. Як можна заперечити, що дійсно священство не є від диявола?

У Євангелії від Матея читаємо: «Коли господаря назвали Вельзевулом, то скільки більше — його домашніх» (Мт. 10,25). Хто є домашніми Христа? Це, властиво, є священники, бо саме до них належить постійно перебувати і служити у Божому домі, тобто у храмі. Отож, якщо, згідно слів свідків Єгови, священники є від диявола, то тоді і сам Христос є Вельзевулом. Чи може бути щось абсурднішим?

51. Свідки Єгови часто наводять приклади із Старого Завіту; що, мовляв, сам Господь відкидає священство.

Господь не відкидає свого священства, Господь часом картає

нерадивого священника за недбале виконання священничих обов'язків. Читаючи пророцтво Осії, ми ще раз переконуємось, що Господь називає священство Своім: «...До тебе бо, священнику, у Мене справа! (...) Народ Мій гине через брак знання. Тому, що ти відкинув знання, — то й Я тебе відкину від Мого священства; забув ти про закон Бога твого, — то й Я твоїх синів забуду». (Осія, 4, 4.6)

52. Чи має якість поєднання новозавітне Священство із старозавітнім?

Безперечно, бо саме Христос є тою поєднувальною ланкою. Ось читаємо: «Головна ж річ нашої бесіди та, що ми маємо такого архиєрея, який возсів на небі по правиці престолу Величі» (Єв. 8, 1) По правиці возсів Христос. І саме про Нього говорив св. ап. Павло: «Це стає ще яснішим, коли на подобу Мелхиседека постає інший священник... Він прийняв таке свідоцтво: «Ти — священник повіки за чином Мелхиседека» (Єв. 7,15.17)

(далі буде)

Науковці вірують

Незнання Бога є для держави найбільшим з лих, і хто підриває релігію, той підриває разом з тим основи суспільства.

Платон 427-347 р. р. до н. е.

Яким великим є Бог і яким дрібним перед Ним є наше знання.

Андре Ампер 1775 1836

Усяке ґрунтовне дослідження природи закінчується визнанням Бога.

Ганс Ерстед 1777-1851 датський фізик

Над випуском працювали:

Головний редактор: о. Іван Галімурка,
Заступник редактора: Вячеслав Чижевський,
Літературний редактор: Святослав СМУК,
Технічний редактор: Василь УРБАНОВИЧ.

Відгуки та пропозиції надсилати
на адресу:

79016, площа Кропивницького, 1,
церква св. Ольги і Єлизавети.
тел. (0322) 233-40-73;
e-mail: meta_ugcc@yahoo.com

Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати матеріали. За достовірність фактів відповідає автор.
При передруку посилання на газету «МЕТА» обов'язкове.
Матеріали не рецензуються і не повертаються.
Друк: Друкарня газети «Армія України»
Замовл.
Тираж: 5000